

Vedlegg 3 til rundskriv A-63/09 om ikrafttredelse av ny utlendingslov og ny utlendingsforskrift fra 1. januar 2010 - Visum

Flere av bestemmelsene om visum som har vært regulert i utlendingsforskriften 1990, er nå tatt inn i den nye loven. Av pedagogiske grunner er det gitt egne lovbestemmelser om de tre hovedkategoriene av visum; Schengenvisum (lovens § 10), visum av humanitære grunner mv. (lovens § 11) og innreisevisum (lovens § 12). Ellers omhandler loven regler om visumplikt og visumfrihet (§ 9) og om vedtaksmyndighet og utstedelse av visum (§ 13).

De aktuelle forarbeidene til lovens bestemmelser finnes i Ot.prp. nr 75 (2006-2007) og Innst. O. nr. 42 (2007-2008).

Den nye forskriften viderefører i stor grad bestemmelsene fra utlendingsforskriften 1990. På noen punkter er det imidlertid foretatt endringer.

Forskrifter til lovens § 9 Visumplikt og visumfrihet

Visumplikten fremgår av lovens § 9 første ledd. Utgangspunktet er at utlending som skal reise inn i riket må ha visum for innreise. Unntatt fra visumplikten er utlending som er på norsk grense og som søker beskyttelse (asyl) etter reglene i ny lov kapittel 4, eller for øvrig gir opplysninger som tyder på at vernet mot utsendelse etter ny lov § 73 vil komme til anvendelse. Utlending med oppholdstillatelse utstedt av et land som deltar i Schengensamarbeidet (Schengenland), og som har gyldig reisedokument, er også unntatt fra visumplikten. Visum utstedt av et Schengenland gir rett til innreise og opphold i riket i den perioden visumet gjelder for, når denne retten fremgår av visumet. For øvrig er det fastsatt at Kongen kan gjøre unntak fra visumplikten i forskrift. Forskriftens § 3-1 viderefører i all hovedsak utlendingsforskriften 1990 § 105.

Forskriftens § 3-2 viderefører utlendingsforskriften 1990 § 104 tredje punktum om adgangen til innreise i Norge for utlending som har fått utstedt et visum for mer enn tre måneder av ett annet Schengenland. Bestemmelsen har sin bakgrunn i Kommisjonens forordning (EF) 1091/2001 om fri bevegelighet for innehavere av visum for langtidsopphold. Mange land har lang saksbehandlingstid for søknader om oppholdstillatelse, og utsteder en form for midlertidig tillatelse i påvente av at søknaden skal bli behandlet. Formuleringen ”tre måneder” er erstattet med ”90 dager”. På denne måten samsvarer tidsperioden med andre tilsvarende bestemmelser i forskriften (blant annet § 3-3) og konsulærinstruksen.

Lovens § 9 fjerde ledd fastsetter at samlet oppholdstid på Schengenterritoriet for en utlending som er unntatt fra visumplikten i medhold av bestemmelsens første eller annet ledd, eller som har adgang til innreise og opphold etter tredje ledd (visum utstedt av et Schengenland), ikke kan overstige tre måneder i løpet av en periode på seks måneder. I forskriftens § 3-3 presiseres reglene for hvor lenge visumfrie og visumpliktige utlendinger kan oppholde seg på Schengenterritoriet uten oppholdstillatelse. I noen tilfeller kan likevel adgangen til opphold utover tre måneder følge av andre regler, jf. således bestemmelsen om unntak fra kravet til oppholdstillatelse i lovens § 5 annet ledd og forskrifter gitt i medhold av denne bestemmelsen, samt lovens § 56 med tilhørende forskrifter om rett til å fremme søknad om oppholdstillatelse fra riket.

Forskriftens § 3-3 første ledd fastsetter at samlet oppholdstid på Schengenterritoriet for visumfri og visumpliktig utlending ikke kan overstige 90 dager i løpet av en periode på 180

dager, regnet fra datoen for første passering av ytre Schengengrense. Har utlendingen oppholdstillatelse i et annet Schengenland, løper oppholdstiden fra dato for første passering av indre Schengengrense. I dette tilfellet skal ikke oppholdet i det Schengenland hvor utlendingen har, eller *har hatt*, oppholdstillatelse, tas med ved beregningen av oppholdstiden. Etter utlendingsforskriften 1990 er det kun når utlendingen *har* opphold i et Schengenland at oppholdet i dette landet ikke tas med i beregningen, men på dette punkt er det altså foretatt en endring.

Eksempel:

En tredjelandsborger som har hatt studietillatelse i Frankrike skal etter studieoppholdet kunne få visum for inntil tre måneders turistbesøk i Norge før vedkommende forlater Schengen.

Det understrekes at endringen ikke vil gjelde for utlending som har hatt oppholdstillatelse i Norge.

Forskriftens § 3-3 annet ledd viderefører utlendingsforskriften 1990 § 7 tredje ledd om at oppholdstiden for en utlending som har oppholdstillatelse i annet nordisk land, og som er borger av et land som er visumfri ved innreise til Norge, løper fra den dato norsk grense ble passert. I dette tilfellet skal bare opphold i riket de siste seks måneder tas med ved beregningen av oppholdstiden, jf. den nordiske passkontrolloverenskomsten 12. juli 1957 artikkel 5 annet og fjerde ledd.

Forskriftens § 3-3 tredje ledd fastsetter at oppholdstiden for visumpliktig utlending vil fremgå av det visum som er gitt.

Forskrifter til lovens § 10 Schengenvisum

Vilkår for Schengenvisum

Lovens § 10 omhandler vilkår og forutsetninger for Schengenvisum, som er en av de tre hovedkategorier visum etter den nye loven. Schengenvisum er i utgangspunktet gyldig for hele Schengenområdet for inntil tre måneder i løpet av en seksmåneders periode. De sentrale vilkårene for Schengenvisum er gjengitt i lovens § 10. For å synliggjøre at Schengensamarbeidet fastsetter rammene for visumpraksis, er vilkårene som er fastsatt i grenseforordningen (Europaparlamentets og rådets forordning (EF) nr. 562/2006) artikkel 5 nr. 1 bokstav a, c, d og e, inntatt i lovens § 10 første ledd bokstav a-d.

Det følger av ny lov § 10 sjette ledd at Kongen kan gi utfyllende regler i forskrift om vilkårene for å innvilge Schengenvisum og om varigheten og innholdet av slikt visum. Videre kan Kongen gi regler i forskrift om transittvisum og lufthavnstransittvisum samt om visum til familiemedlemmer til utlendinger som er omfattet av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen.

Forskriftens § 3-4 første ledd fastsetter at visum skal nektes dersom det ut fra formålet med oppholdet er et krav om oppholdstillatelse. I tilsvarende bestemmelse i utlendingsforskriften 1990 § 106 første ledd er det en positiv oppramsing av mulige formål for visum, og med en sekkepost "annet formål" til slutt. Departementet har kommet til at det er mer hensiktsmessig at forskriften avgrenser mot formål som krever oppholdstillatelse. Videre skal visum ikke gis når det foreligger bortvisnings- eller utvisningsgrunn i medhold av lovens § 17 eller § 66.

Forskriftens § 3-4 annet ledd fastsetter at det som hovedregel gjelder et krav om reise- eller sykeforsikring, og viderefører innholdet i utlendingsforskriften § 106 annet ledd. Bestemmelsen er imidlertid noe omformulert. Kravet om reise/sykeforsikring har sin

opprinnelse i rådsbeslutning (EF) nr. 2004/17 av 22. desember 2003. Nytt ved bestemmelsen er en synliggjøring av de unntak forordningen åpner for. Det er inntatt i forskriften at "(D)et kan gjøres unntak fra kravet om forsikring dersom det kan antas at det finnes tilstrekkelig forsikring som følge av søkerens ervervsituasjon eller dersom det kan konstateres at det er umulig å tegne slik forsikring." Sjømenn er et eksempel på en gruppe som ofte kan antas å ha tilstrekkelig forsikring som følge av ervervsituasjonen. Det vises til at rederiene er forpliktet til å ha forsikringer som er dekkende for dette tilfellet. I disse sakene vil det imidlertid også være uproblematisk å legge frem dokumentasjon for at man er forsikret gjennom rederiet. Det må bero på en konkret vurdering fra utenriksstasjonen om unntaket skal benyttes eller ikke. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer. Det skal anmerkes i visumet dersom det er gjort unntak fra kravet om forsikring.

Forskriftens § 3-4 tredje ledd omhandler kravene til reisedokumentet.

Krav om tilstrekkelig midler til livsopphold og tilbakereise – garanti fra herboende referanse

Etter lovens § 10 første ledd bokstav b, er det et vilkår for å få visum at søkeren har tilstrekkelige midler for oppholdet, jf. tilsvarende vilkår i grenseforordningens art. 5 nr. 1 bokstav c. Etter forskriftens § 3-5 kan det legges vekt på en garanti fra en person bosatt i Norge, når det skal vurderes om vilkåret er oppfylt. Krav etter garantien er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. lovens § 91 annet ledd. Forskriften fastsetter at Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer.

I forskriftens § 3-6 er det inntatt en ny bestemmelse om mulighet til å stille krav om bankgaranti på kr. 50 000 som vilkår for visum. Det kan bare stilles krav om bankgaranti i tilfeller hvor det ellers er grunn til å tvile på om søkeren vil returnere ved visumtidens utløp. Formålet med kravet om en bankgaranti skal være å øke sannsynligheten for at søkeren forlater Schengenterritoriet ved visumtidens utløp, og forhindre misbruk av visumet.

Bankgaranti kan bare kreves når formålet er privatbesøk. Det kan m.a.o. ikke stilles krav om bankgaranti for å innvilge visum til en utlending som skal besøke en organisasjon eller lignende i Norge. Det kan heller ikke stilles krav om bankgaranti dersom søkeren skal besøke nærmeste familie, dvs. ektefelle, foreldre eller barn over 18 år.

Forskriften fastsetter at UDI kan gi nærmere retningslinjer for når en bankgaranti kan kreves, og hvordan sikkerhet skal stilles.

I forskriftens § 3-7 er det gitt nærmere retningslinjer om forfall av bankgarantier etter § 3-6. Det fremgår av første ledd i hvilke tilfeller garantien forfaller til betaling. I annet ledd er det gitt regler om at det i visse tilfeller bare er deler av garantien (halvparten), som forfaller til betaling. Det er videre presisert at beløpet ikke forfaller til betaling dersom utlendingen godtgjør at overskridelsen av visumtiden skyldes omstendigheter som ikke kan legges vedkommende til last. Unntaket er aktuelt for eksempel der utlendingen blir syk og ikke kan forlate landet eller lignende. Beløpet forfaller ikke til betaling dersom utlendingen har rett til å fremme en søknad om oppholdstillatelse fra riket etter reglene i forskriftens § 10-1. Dette vil blant annet innebære at søknad om oppholdstillatelse for faglærte eller spesialister etter forskriftens §§ 6-1 og 6-2 ikke utløser garantikrav.

Utlendingsdirektoratet kan frafalle kravet dersom sterke rimelighetsgrunner taler for det. Unntaket vil for eksempel kunne dekke et tilfelle der visumsøkeren søker om beskyttelse etter lovens § 28 og søknaden innvilges.

Visumpliktig utlending omfattet av EØS avtalen eller EFTA-konvensjonen

Forskriftens § 3-8 viderefører innholdet i utlendingsforskriften 1990 § 106 fjerde ledd. Bestemmelsen gjelder EU/EØS-borgeres visumpliktige familiemedlemmers rett til visum. Det er inntatt i bestemmelsen at visum til utlendinger som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen, "som hovedregel" skal gis Schengenvisum. Dermed åpnes det for det allerede gjeldende prinsipp om at slikt visum ikke skal gis dersom søkeren er innmeldt i SIS, er utvist eller representerer en alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn.

Varighet og innhold av Schengenvisum

Forskriftens § 3-9 omhandler varighet og innhold av Schengenvisum. I lovens § 10 første ledd, er lengste varighet satt til "tre måneder i løpet av en periode på seks måneder". Av Konsulærinstruksens kapittel VI punkt 1.5 fremgår det at visumtidens varighet skal angis i antall dager, og at maksimum antall dager ikke kan overstige 90 i løpet av et halvt år. På bakgrunn av dette er det definert i forskriften at man med "tre måneder" i lovens § 10 første ledd mener 90 dager og at man med "seks måneder" mener 180 dager.

Etter innarbeidet praksis under utlendingsforskriften 1990 avslås søknad om visum dersom søkeren nettopp har avsluttet en oppholdstillatelse i annet Schengenland som har vart i mer enn 90 dager. Bakgrunnen for dette er at oppholdstiden på 90 dager i løpet 180 dager anses å være brukt opp. Siden ny forskrift § 3-3 innebærer at oppholdstiden i annet Schengenland hvor en utlending har eller *har hatt* oppholdstillatelse ikke skal tas med i beregningen av tillatt opphold uten oppholdstillatelse, vil det nå være mulig å gi visum også i etterkant av en tidsavgrenset oppholdstillatelse i annet Schengenland.

Forskriftens § 3-9 viderefører innholdet i utlendingsforskriften 1990 § 107 femte ledd om siste mulige innreisedato. Ordlyden er imidlertid endret for å samsvare med innholdet i felles standard Schengenvisumsticker. Før Norge trådte inn i Schengensamarbeidet hadde Norge en visumsticker som anga siste lovlig innreisedag. Schengenstickeren angir i stedet en gyldighetsperiode som det tillatte antallet dager skal avvikles innenfor. Gyldighetsperiodens første dag skal ikke fastsettes senere enn seks måneder fra vedtak fattes, med mindre særlige grunner tilsier unntak. Siste punktum er nytt og innebærer et krav om at visum som hovedregel ikke skal utstedes tidligere enn tre måneder før første dato i gyldighetsperioden. Dette følger av Schengen konsulærinstruks annekts 13. Reglene om innreisedato og utstedelsestidspunkt bidrar til å sikre at vurderingen av om vilkårene for visum er oppfylt skjer nærmest mulig tidspunktet for utstedelse og bruk av visumet. Siste punktum er særlig ment å begrense mulighetene for visumforfalskninger og annet misbruk etter at visumet er utstedt, men før det er brukt. Videre skal det sikre en viss kontroll med at forutsetningene for det utstedte visumet ikke er falt bort før visumet blir brukt.

Forskriftens § 3-9 tredje ledd viderefører gjeldende forskrift § 107 annet ledd om at visum vanligvis gis for én innreise. Bestemmelsens *annet og tredje punktum* viderefører utlendingsforskriften 1990 § 107 annet ledd, annet og tredje punktum om mulighetene for flerreisevisum. Siste punktum i bestemmelsen kom inn ved en forskriftsendring som trådte i kraft 15. januar 2008, og innebærer at departementet kan gi nærmere retningslinjer om at visum for bestemte kategorier av personer kan gis for et bestemt eller ubestemt antall innreiser innen et tidsrom av inntil fem år.

Forskriftens § 3-9 fjerde ledd viderefører innholdet i utlendingsforskriften 1990 § 107 tredje ledd om at visum gir innehaveren rett til innreise og opphold i den angitte tidsperioden i de

Schengenland som anerkjenner reisedokumentet og som ikke har reist innvendinger mot utstedelsen. En forutsetning for innreiseretten er at innreisevilkårene er oppfylt og at ikke reglene om bortvisning kommer til anvendelse. Dette følger allerede av reglene om grensekontroll og bortvisning, jf. lovens § 15 annet ledd siste punkt og § 17, men inntas også i § 3-9 av informasjonshensyn.

Transittvisum

Et transittvisum er et visum for maksimum fem dager for den som er på reise fra et sted utenfor Schengenområdet til et annet sted utenfor Schengenområdet. Transittoppholdet kan innebære opphold i flere Schengenland. Transittvisum utstedes som et B-visum i henhold til konsulærinstruksen del VI punkt 1.7.

Utlendingsforskriften 1990 har ikke noen særskilt regel om transittvisum. Dette behandles som visum for ”annet formål” etter denne forskriftens § 106 første ledd. Ny lov § 10 sjette ledd forutsetter at reglene om transittvisum fastsettes nærmere i forskriften. Forskriftens § 3-10 er følgelig ny, men fastsetter bare det som har vært gjeldende praksis om transittvisum og er i tråd med Schengenkonvensjonen artikkel 11 og konsulærinstruksen del I, punkt 2.1.2.

Lufthavntransittvisum

Forskriftens § 3-11 om lufthavntransittvisum viderefører med enkelte tekniske endringer utlendingsforskriften 1990 § 113 a med tilhørende vedlegg 9 og 10 om lufthavntransittvisum.

Et lufthavntransittvisum er et visum for opphold i transittsonen på flyplassen til et Schengenland på vei til et tredjeland utenfor Schengenområdet, uten at vedkommende har adgang til vedkommende Schengenlands nasjonale territorium. Bestemmelsen om lufthavntransittvisum har sin bakgrunn i Schengenregelverket, jf. Schengenkonvensjonen artikkel 11 og konsulærinstruksen del I, punkt 2.1.1. Det er ikke aktuelt med et lufthavntransittvisum til utlending som skal reise fra et tredjeland til Norge og så videre til annet Schengenland. For disse tilfellene må det i så fall søkes om visum på vanlig måte. Lufthavntransittvisum utstedes som et A-visum i henhold til konsulærinstruksen del VI punkt 1.7.

Lufthavntransittvisum kreves for statsborgere av de land som er nevnt i Konsulærinstruksens vedlegg 3 som er i besittelse av reisedokument utstedt av disse lands myndigheter. Da innehavere av diplomat- tjeneste- og service-pass ikke er felles regulert innen Schengensamarbeidet, jf konsulærinstruksen vedlegg 2, men ligger under hver stats nasjonale kompetanse å regulere, gjelder dette også lufthavntransittvisum for innehavere av disse typer pass. Det enkelt land fastsetter selv unntak fra visumplikten for så vidt gjelder innehavere av diplomat- tjeneste- og service-pass. Vedlegg 12 og 13 til forskriften definerer hvilke borgere som henholdsvis må ha lufthavntransittvisum og stater med avtale om unntak fra krav om lufthavntransittvisum.

Forskrifter til lovens § 11 Visum av humanitære grunner mv.

Lovens § 11 omhandler vilkår og forutsetninger for visum med begrenset gyldighetsområde til innreise i Norge (heretter kalt nasjonalt visum), som er den andre av tre hovedkategorier visum. Nasjonalt visum kan gis for inntil tre måneder av humanitære grunner, nasjonale

hensyn eller internasjonale forpliktelser, til tross for at vilkårene i lovens § 10 om Schengenvisum ikke er oppfylt. Visum etter denne bestemmelsen er kun gyldig for innreise og opphold i Norge og gir ikke rett til transitt i Schengen.

Bestemmelsene bygger på Schengenkonvensjonen artikkel 16, jf. grenseforordningen artikkel 5 nr. 4 bokstav c, som viser til at det grunnleggende vilkår om å oppfylle innreisevilkårene kan fravikes, dersom humanitære grunner, nasjonale hensyn eller internasjonale forpliktelser tilsier dette. I tillegg omhandles ordningen i konsulærinstruksen kapittel V punkt 3 nr. 1 og nr. 3 som et visum med begrenset territoriell gyldighet (Visa with limited territorial validity (VLTV)). Nasjonalt visum utstedes normalt som et C-visum i henhold til konsulærinstruksen del VI pkt 1.7. Det skal fremgå av visumet at det har begrenset territoriell gyldighet. Det følger av ny lov § 11 tredje ledd at Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om visum som gis av humanitære grunner mv.

Forskriftens § 3-12 fastsetter at nasjonalt visum bare er gyldig for innreise og opphold i Norge. Videre er det presisert at slikt visum ikke gir rett til transitt i Schengenområdet. De øvrige Schengenlandene skal underrettes når det utstedes visum med begrenset territoriell gyldighet. Denne plikten følger av Schengenkonvensjonen artikkel 16.

Forskriftens § 3-12 tredje ledd fastsetter at Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer for utstedelse av nasjonalt visum.

Verken lovens § 11 eller forslaget § 3-12 definerer hva som ligger i begrepet ”humanitære grunner”. Hvorvidt det foreligger humanitære grunner som tilsier at et nasjonalt visum skal gis, må vurderes konkret. I de tilfellene man utsteder nasjonale visum, gjøres det oftest fordi det ikke er tid til å konsultere de andre Schengenlandene, jf. forskriftens § 3-17 annet ledd.

Forskrifter til lovens § 12 Innreisevisum

Lovens § 12 gir hjemmel for å gi regler i forskrift om innreisevisum til en utlending som gis oppholdstillatelse eller som har til hensikt å oppholde seg i riket frem til oppholdstillatelse er gitt. Innreisevisum vil være aktuell både for personer som har fått innvilget en oppholdstillatelse, og for personer som gis rett til innreise i påvente av behandlingen av en oppholdssøknad eller for å fremme en oppholdssøknad.

Forskriften § 3-13 første ledd viderefører tilsvarende ordning som i utlendingsforskriften 1990 § 112 om at utenriksstasjoner med utstedelsesadgang skal gi innreisevisum med rett til opphold i syv dager, når en utlending gis oppholdstillatelse. Etter § 6-30 kan nå faglærte gis oppholdstillatelse for inntil seks måneder i stedet for tre måneders arbeidssøker-visum slik som etter utlendingsforskriften 1990. Også faglærte som gis slik oppholdstillatelse, vil bli gitt et innreisevisum etter forslaget § 3-13 første ledd. Innreisevisum kan også gis av Sysselmannen på Svalbard.

Det er innført nye regler som gir faglærte, spesialister, ansatte i internasjonale selskaper og sjøfolk med foreløpig bekreftelse på at arbeidsgiveren har levert inn en fullstendig søknad, jf. § 10-4, rett til å reise inn i riket. Se vedlegg 6 og fremstillingen i tilknytning til § 6-8 for ordningen for tidlig arbeidsstart for faglærte og spesialister, § 6-1 for ansatte i internasjonale selskaper og § 6-6 for sjøfolk. Det er inntatt en ny bestemmelse i § 3-13 annet ledd som innebærer at utenriksstasjonene skal gi innreisevisum til utlendingen i disse tilfellene. Når det er gitt gruppetillatelse til arbeidsgiver etter §§ 6-7 eller 6-15, skal de utlendingene som omfattes av tillatelsen gis innreisevisum som nevnt i første ledd.

Det vil fortsatt være behov for en ordning med innreisevisum for visumpiktig faglært som allerede har et arbeidstilbud, eventuelt også har søkt om oppholdstillatelse, og som trenger visum for å reise inn i landet før søknaden er behandlet. Dette er det inntatt en bestemmelse om i forskriften § 3-13 tredje ledd. Det forutsettes at Utlendingsdirektoratet gir nærmere retningslinjer.

I forskriftens § 3-13 fjerde ledd er det videreført en tilsvarende bestemmelse som i utlendingsforskriften 1990 om at innreisevisum kan gis til en utlending som i medhold av forskriften har rett til å fremme søknad om førstegangs oppholdstillatelse fra riket, jf. § 10-1 første og annet ledd.

Forskrifter til lovens § 13 Vedtaksmyndighet og utstedelse av visum

I lovens § 13 gis det regler om vedtaksmyndighet og utstedelse av visum. Utgangspunktet er at kompetansen til å avgjøre søknader om visum, ligger hos Utlendingsdirektoratet. Slik myndighet kan også delegeres til utenriktjenesten og Sysselmannen på Svalbard for så vidt gjelder visum etter § 10 (Schengenvikum) og etter § 12 (innreisevisum). Myndighet til å innvilge søknader om Schengenvikum kan dessuten delegeres til utenriktjeneste tilhørende annet land som deltar i Schengensamarbeidet.

Forskriftens § 3-14 gjelder delegering av vedtakskompetanse til norsk utenriksstasjon, Sysselmannen på Svalbard og utenriktjeneste tilhørende et annet Schengenland. § 3-15 gjelder selve utstedelsen av visumet.

Forskriftens § 3-16 omhandler hvordan søknad om visum skal fremmes. Bestemmelsen viderefører innholdet i utlendingsforskriften 1990 § 108, men slik at det tas høyde for elektronisk visumsøknader. Siste ledd i § 108 om at det ikke skal levers særskilt søknad om visum når utlendingen søker om oppholdstillatelse, er ikke videreført, da den fremstår som overflødig ved siden av regelen i § 3-13 første ledd om innreisevisum.

Forskriftens § 3-17 innebærer at Utlendingsdirektoratet i stor grad gis myndighet til å fastsette nærmere retningslinjer for ansvarsforholdet knyttet til innhenting av informasjon og den nærmere behandlingen av søknader. I utlendingsforskriften 1990 er dette mer presist angitt i § 109. Departementet mener det er hensiktsmessig at Utlendingsdirektoratet gis myndighet til å angi retningslinjer om dette, blant annet for å ta høyde for utvikling knyttet til elektroniske søknader og elektronisk saksbehandling. I den forbindelse kan det også være naturlig at søker selv bærer mer av ansvaret for at en søknad om visum er korrekt utfylt.

Forskriftens § 3-17 tredje ledd innebærer at det skal innhentes informasjon om søkerens oppholdsgrunnlag, dersom det søkes visum fra annet land enn det land søkeren er borger av. Bestemmelsen viderefører utlendingsforskriften 1990 § 109 annet ledd.

Forskriftens § 3-17 fjerde ledd inneholder regler om dokumentasjon av søkerens identitet, og er en videreføring av utlendingsforskriften 1990 § 109 tredje ledd.

Utlendingsforskriften 1990 § 109 fjerde og femte ledd inneholder detaljerte regler for hvordan søknaden rent fysisk skal registreres, oppbevares og eventuelt oversendes/innrapporteres til Utlendingsdirektoratet, samt hvordan vedtaket skal underrettes søkeren. Det arbeides for tiden med innføring av elektronisk saksbehandling i utlendingsforvaltningen. For å ta høyde for dette, har departementet ment at det er hensiktsmessig at Utlendingsdirektoratet kan utarbeide

nærmere retningslinjer om disse forholdene. Blant annet kan det påpekes at behovet for innrapportering til Utlendingsdirektoratet ikke lenger er nødvendig som følge av det elektroniske systemet som benyttes i dag (NORVIS). Forskriftens § 3-17 sjuende ledd fastsetter derfor at Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om behandlingen av visumsøknader, se også § 20-3 annet ledd.

Forskriftens § 3-17 femte ledd innebærer at søkeren skal gjøres kjent med at oversittelse av visumets gyldighetsperiode kan medføre utvisning, og at utvisning er til hinder for senere innreise.

Forskriftens § 3-17 sjette ledd fastsetter at et vedtak om innvilget visum kan inneholde et vilkår om at søkeren legger frem bekreftelse på at referansepersonen har stilt en bankgaranti i henhold til § 3-6, før visum utstedes.

Visumpliktig utlending som melder seg for passkontrollen uten visum skal som hovedregel bortvises, jf. lovens § 17 første ledd bokstav b. I spesielle unntakstilfeller kan det likevel innvilges visum på grensen, jf. lovens § 13 tredje ledd og forskriftens § 3-18. Regelverk og praksis for utstedelse av visum på grensen har blant annet sin bakgrunn i rådsforordning (EF) nr. 415/2003 av 27. februar 2003 om utstedelse av visum på grensen, herunder utstedelse av visum til sjømenn i transitt, jf. grenseforordningen artikkel 5 nr. 4 bokstav b.

Forskriftens § 3-18 viderefører reglene om at det kan gis visum på grensen dersom uforutsette og tvingende grunner taler for det. Det er i utgangspunktet en forutsetning at vilkårene om Schengenvisum i § 10 er oppfylt. Dersom vilkårene for Schengenvisum ikke er til stede, kan visum på grensen gis i form av nasjonalt visum, hvis vilkårene i lovens § 11 er oppfylt, og særlig rimelighetsgrunner taler for det, jf. forskriftens § 3-18 annet ledd. Nytt ved bestemmelsen er en presisering om at utlending som fyller vilkårene for utstedelse av innreisevisum til utlending som er gitt en oppholdstillatelse, jf. lovens § 12, jf. forskriftens § 3-13 første ledd, også kan gis visum på grensen på tilsvarende vilkår.

Forskriftens § 3-18 tredje ledd viderefører regelen i utlendingsforskriften 1990 § 113 fjerde ledd om at det kan gis visum på grensen til visumpliktig skipsmannskap i forbindelse med avmønstring. Nytt ved bestemmelsen er at det må utstedes ett visum for hver person. Muligheten for å gi fellesvisum fjernes, da det vil være uforenlig med innføringen av VIS. Når VIS innføres, vil dette blant annet innebære et krav om at det skal utstedes ett visum for hver person.

Forskriften § 3-18 femte ledd er ny, og overlater til Utlendingsdirektoratet å gi nærmere retningslinjer om visum på grensen, herunder fastsette regler for varighet av slikt visum.

Forskriftens § 3-19 angir vilkårene for når visum kan forlenges og når det kan gis visum for ny innreise, når utlendingen er i Norge.

Schengenlandenes felles retningslinjer for forlengelse av Schengenvisum (jf. Eksekutivkomiteens beslutning 14. desember 1993) innebærer at visum kan forlenges under utlendingens opphold i riket til i alt 90 dager, når uforutsette forhold, humanitære hensyn, tungtveiende forretningsmessige eller personlige grunner taler det. Som hovedregel kan slik forlengelse av visum bare skje på grunnlag av opplysninger som ikke forelå på tidspunktet for visumutstedelsen. I Utlendingsdirektoratets rundskriv under utlendingsforskriften 1990 (RS 2003-008) er det presisert at det er en forutsetning for slik forlengelse av visum at "det inntreffer uforutsette forhold som gjør at utlendingen har et reelt behov for å oppholde seg

lengre i Norge. Det kan f.eks. være sykdom, at vedkommende skal delta i et arrangement som er blitt utsatt/forlenget, eller andre ytre forhold som gjør at søkeren må endre sine opprinnelige planer.” Departementet har ment at vilkårene er så sentrale at det bør fremgå av forskriftsteksten, jf. forskriftens § 3-19 første ledd.

Forskriftens § 3-19 annet ledd gir hjemmel for å gi visum for ny innreise til utlending som skal reise ut av Schengenområdet eller Norge. Vilråene for dette er de samme som etter første ledd, slik at uforutsette forhold, humanitære hensyn, tungtveiende forretningsmessige eller personlige grunner må tale for at nytt visum gis. Også i dette tilfellet skal nytt visum som hovedregel bare gis på grunnlag av opplysninger som ikke forelå på tidspunktet for visumutstedelsen. Departementet har vurdert om formuleringen ”eller Norge” skulle fjernes som overflødig. Det kan imidlertid tenkes at en utlending som har fått et nasjonalt visum til Norge, for eksempel må reise i en begravelse i et annet Schengenland hvor vedkommende også gis nasjonalt visum. I så fall vil det være behov for å gi visum for ny innreise. Departementet har derfor valgt å beholde formuleringen.

Det er en forutsetning for forlengelse av visum eller visum for ny innreise at vilråene for å innvilge og utstede visum fortsatt er til stede.

Forskriftens § 3-20 omhandler visum og seilingstillatelse til visumpliktig utlending som har til hensikt å forta lystseilas i norsk territorialfarvann.

Departementet viser for øvrig til vedlegg 19 og forskriftens § 19-2 annet ledd bokstav a om innreisebetingelsene som gjelder for utlendinger omfattet av de særlige reglene etter EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen.